

Тематика: Педагогічні науки

ДО ПРОБЛЕМИ СТВОРЕННЯ ІНТЕГРОВАНИХ МОВНО- ЛІТЕРАТУРНИХ КУРСІВ

Фідкевич О.Л.

Інститут педагогіки НАПН України

кандидат філологічних наук, ст. н. співробітник

Сучасне світове суспільство характеризується прискореним темпом розвитку, наявністю розгалуженої індустрії знань, активним використанням інноваційних технологій і потребує фахівців, які можуть комплексно застосовувати знання з різних наукових галузей, самостійно визначати цілі своєї діяльності та досягати результату. Ефективність і продуктивність стають ключовими поняттями на сучасному ринку праці.

У Концепції «Нова українська школа» також відзначаються ці тенденції та наголошується на необхідності змін у шкільній системі освіти відповідно до новітніх суспільних викликів [1].

Інтеграція змісту освіти, зокрема і гуманітарної, стає одним із пріоритетних напрямків у розвитку української школи у контексті її модернізації.

Проблема інтеграції змісту освіти достатньо розроблена в українській педагогічній науці. Теоретичні основи інтеграції представлені у наукових працях А. Данилюка, С. Гончаренка, Ю. Мальованого, В. Моштука, О. Сергєєва, Я. Собко, І. Стиркіна, О. Ляшенка, Н. Костюка, І. Козловської, Є. Романенка, Є. Яворського та інш.

Безпосередньо проблемою мовно-літературної інтеграції займалися вчені-методисти О. Беляєв, М. Вашуленко, Є. Голобородько, І. Гудзик, Г. Іваницька, Н. Лесняк, Н. Пашковська, О. Савченко, О. Хорошковська та інші.

Ці роботи сприяли практичній реалізації інтеграції у шкільній практиці: створенню мовно-літературних інтегрованих курсів, розроблених на засадах компетентісно орієнтованого навчання.

Наразі в школах України проходять апробацію інтегровані курси, у яких компонентами інтеграції виступають соціогуманітарні знання. Серед них і новий курс «Російська мова і література. Інтегрований курс. Рівень стандарту.» (10-11 класи), Автори: Л. Курач, В. Снегірьова, О. Фідкевич [2].

При розробці методологічних принципів, на яких побудована програма, автори орієнтувалися на визначення інтеграції «як утворення нового цілого завдяки взаємопроникненню генетично споріднених елементів, основою якого є формування загальних ключових компетентностей» [3, 125].

Інтеграційний підхід до навчання мови та літератури, за думкою розробників програми, створюватиме нові умови діяльності учнів, надаючи можливості для їх самовираження, творчості. Дозволить створити в учнів цілісне уявлення про світ; про навчальні курси як взаємозалежні елементи системи шкільної освіти.

Основними цілями курсу було визначено:

- формування творчої особистості з гуманістичним цілісним світоглядом, здатної до толерантного міжкультурного спілкування, самоорганізації та самовдосконалення, яка вільно орієнтується в інформаційному просторі;
- формування комунікативної компетентності, яка передбачає вільне володіння мовою, яка вивчається, в усіх видах мовленнєвої діяльності, в різних сферах і ситуаціях спілкування;
- формування читацької і літературної компетентності;

Головною особливістю нового інтегрованого курсу є його комунікативна практична спрямованість. Формування комунікативної компетентності в контексті цієї програми передбачає вдосконалення володіння всіма видами мовленнєвої діяльності, цілеспрямоване формування культури усного та писемного мовлення, умінь використовувати мовні засоби в залежності від функціонального різновиду мови, готовність до співпраці і ефективної комунікативної взаємодії в різних ситуаціях, що відповідають досвіду, інтересам і психолого-віковим особливостям учнів старшої школи; розвиток умінь будувати свою промову відповідно до конкретної мовленнєвої ситуації, визначати мету спілкування, враховувати тип і наміри адресату мовлення, вибирати ефективні моделі спілкування, оцінювати власне мовлення і бути готовим до його осмисленої корекції.

У інтегрованому курсі принцип текстоцентризму є чільним, тому тексти, підібрані для аудіювання / читання авторами курсу, повинні бути основою для організації значної частини роботи на уроці. Для аудіювання і читання автори програми пропонують використовувати тексти, що належать до різних родів літератури, жанрів; типів і стилів мовлення; тексти, що містять монологічне і діалогічне мовлення. Ступінь складності текстів має відповідати запланованій навчальній задачі і рівню реальної підготовки учнів, а відбір текстів здійснюватися з урахуванням змісту роботи по всіх лініях програми.

Мовленнєва лінія є основною інтегруючою ланкою курсу. Матеріал мовленнєвої лінії забезпечує формування та вдосконалення умінь і навичок за основними видами мовленнєвої діяльності: аудіювання, читання, говоріння та письма, необхідних для сприйняття, розуміння та інтерпретації мовлення і для складання власних висловлювань. Робота з реалізації мовленнєвої лінії програми здійснюється за кількома напрямками, головними з яких є читання і аналіз текстів, розгляд художньо-мовних засобів, різноманітні види роботи з

текстом в усній і письмовій формах, самовираження і літературна творчість учнів, публічне мовлення. Така систематична робота долучає учнів до літератури як виду мистецтва і в той же час розвиває, збагачує мовлення учнів, дозволяє їм усвідомити творчу індивідуальність письменника, збагнути таємниці його майстерності.

Пріоритетним видом роботи в контексті інтегрованого курсу є комплексний філологічний аналіз художніх і публіцистичних текстів, який передбачає, як аналіз ідейно-образного, морального змісту, композиції, характеристики персонажів, осмислення образу автора, так і його художньої форми, індивідуального стилю письменника, мовних засобів його вираження.

Акцент у реалізації мовної лінії робиться на підвищенні уваги до функціональної значущості кожної одиниці мови, до їх стилістичних, зображально-виражальних можливостей у мовленні; на комунікативній доцільності їхнього використання. Розвиваються вміння здійснювати мовний самоконтроль, аналізувати мову з точки зору її ефективності в досягненні поставлених комунікативних завдань відповідно до мовленнєвої ситуації і сфери спілкування.

Літературна лінія програми передбачає розгляд літературного твору як діалогу культури – автор і читач, автор і епоха; вивчення літературного твору як мистецтва слова, увагу до поезики (поряд з проблематикою). Урахування цих аспектів дозволяє сформуванню вміння читати й осмислювати художній текст в єдності його змісту і форми.

Зміст літературної лінії як інтегрованого компонента реалізується як в процесі роботи з текстами різних літературних жанрів, які обирає вчитель, пропонують автори підручника, так і в процесі комплексного вивчення творів літератури, представлених у програмі. Для їх читання та аналізу плануються окремі години. На таких уроках повинна проводитися і робота з додатковою

інформацією (аналіз біографічних відомостей і світогляду письменника), приналежність до певного літературного напрямку, роду, жанру, особливості тематики і проблематики, основного пафосу і художньо-естетичної своєрідності. Однак головним пріоритетом в цій роботі повинні бути рефлексія учнів на проблеми, що розглядаються у творі, вміння оцінити їх, висловити свою позицію в усній і письмовій формі.

Інтегрований мовно-літературний курс, який забезпечує представлена програма, покликаний дати цілісне уявлення про природу слова, розвивати комунікативні навички учнів, дає можливість розуміти і інтерпретувати тексти і головне створювати власні тексти.

Вважаємо, що новий курс буде сприятиме усуненню інформаційної перевантаженості процесу навчання, поліпшенню пізнавальної діяльності учнів, підвищенню системності знань; забезпечить активне створення асоціативних систем та образів, засвоєння універсальних прийомів сучасного сприйняття та обробки інформації, що буде сприяти підвищенню якості та системності знань, їх раціональному використанню.

Список літератури:

1. Концепція «Нова українська школа» (<https://mon.gov.ua/ua/tag/nova-ukrainska-shkola>)

2. Курач Л. І., Фідкевич О. Л., Снегирьова, В. В. Програма інтегрованого курсу «Російська мова та література» для 10 класу загальноосвітніх навчальних закладів з навчанням російською мовою (рівень стандарту) / Л. І. Курач, О. Л. Фідкевич, В. В. Снегирьова // Всесвітня література в сучасній школі. — 2018. — № 7. — С. 24- 33.

3. Фідкевич О. Л. Інтегрований підхід до навчання мов і літератур національних меншин у підручнику «Російська мова і література» для 10 –11 класів / О. Л. Фідкевич // Анотовані результати науково-дослідної роботи

Інституту педагогіки НАПН України за 2018 рік. – К.: Педагогічна думка. – С. 125 -126.

Тематика: Психологічні науки

УДК 159.942.5:334.722

ВИВЧЕННЯ МОТИВАЦІЙНО-ПОТРЕБОВОЇ СФЕРИ МЕДИЧНИХ ПРАЦІВНИКІВ

Фоменко К.М.

Харківський національний університет імені В.Н. Каразіна,
медичний факультет, Харків, Україна

Науковий керівник: О.М. Сукачова, канд. псих. наук, доцент кафедри
психіатрії, наркології, неврології та медичної психології

Актуальність. Незважаючи на досить велику кількість досліджень характеристик особистості медичних працівників, досить слабо залишаються вивченими змістовні особливості мотиваційної сфери, які впливають на професійний розвиток медичних працівників, а також зміни мотиваційного профілю особистості, що викликані специфікою професійної діяльності [1,4,6,8]. Таким чином, вивчення мотиваційної сфери особистості медичного працівника, зокрема у взаємозв'язку з професійною діяльністю, професійним становленням, представляють на сьогоднішній день досить важливий і актуальний напрямок психологічних досліджень.

Мета дослідження – визначити особливості мотиваційно-потребової сфери медичних працівників у процесі їх професійної діяльності.